

LUKIJALLE

Kädessäsi on Eeva Hujalan ja Leena Turjan toimittaman Varhaiskasvatuksen käsikirjan (2011) tueksi laadittu työkirja. Työkirjan tarkoitus on konkretisoida Varhaiskasvatuksen käsikirjan artikkeleita. Uusimpaan tietoon ja tutkimukseen perustuva käsikirja antaa lukijalleen vankan tietopohjan, jota työkirja syventää yhdistämällä käsikirjan tietoa varhaiskasvatuksen arkeen ja käytäntöihin. Työkirja auttaa varhaiskasvattajia ratkaisemaan työssä kohtaamiaan ongelmia ja pyrkii selkiyttämään sekä yhtenäistämään työyhteisön kasvatuskulttuuria.

Työkirjaa ja käsikirjaa käytetään yhdessä: ensin luetaan artikkeli käsikirjasta, ja sen jälkeen tehdään sitä vastaavat työkirjatehtävät. Artikkeleiden lukujärjestys voi edetä kirjan etenemisjärjestyksen tai työyhteisön jäsenten kiinnostuksen ja tarpeiden mukaan.

Varhaiskasvatuksen työkirja on erinomainen pedagogisen johtamisen apuväline. Työkirjatehtäviä voi ratkoa itsenäisesti, mutta niitä voidaan hyödyntää myös laajemman pedagogiikan kehittämisprosessin osana. Työkirja on konkreettinen apuväline varhaiskasvatusyksikön lukupiireihin tai vastaaviin yhteisiin opiskelu- tuokioihin, joista vakiintuessaan muotoutuu hyviä käytäntöjä yksikön pedagogiikan kehittämiseksi. Tällaisessa ryhmätyöskentelyssä tätä kirjaa voidaan hyödyntää esimerkiksi siten, että kaikki työyhteisön jäsenet lukevat kirjan artikkelin, minkä jälkeen tiimi tai koko yhteisö kokoontuu keskustelemaan luetusta ja tekemään työkirjan tehtäviä.

Varhaiskasvatusyksikön johtaja voi hyödyntää työkirjaa myös pedagogisessa kehittämistyössä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että johtaja laatii yhdessä henkilöstön kanssa aikataulun työkirjan käsittelylle ja varaa kehittämistyölle riittävät resurssit. Ihanteellisimmillaan johtaja ohjaa työkirjatyöskentelyä, mutta hän voi myös antaa esimerkiksi yksikkönsä laatuvaastavan johtaa sitä. Tällöin johtajan rooli on olla yksi työyhteisönsä pedagogeista, ei johtaja. Mikäli esiin nousee käytäntöjen muuttamiseen tähtääviä toimenpide-ehdotuksia, johtajan tehtävä on tuoda ne koko työyhteisön käsittelyyn yhteistä päätöksentekoa varten.

Ohjatessaan työkirjatyöskentelyä johtaja voi tarvita tukea sekä hyvien työtapojen löytämiseen että käytäntöjen uudistamiseen. Tällöin esimerkiksi pedagogisesti suuntautuneet työnohjauskelliset keskustelut kollegoiden kanssa tai johtajien ryhmätyönohjaus voivat olla suureksi avuksi.

Työkirjan tehtävät soveltuvat monelta osin myös varhaiskasvatusalan opiskelijoille. Tehtävistä voidaan valita sellaisia, jotka liittyvät meneillään olevan opetuksen sisältöihin ja joiden teemoista opiskelijoilla on myös käytännön kokemusta esimerkiksi päiväkotiharjoittelujensa kautta. Opetusjakson opettaja toimii tällöin ryhmätoiminnan ja keskustelujen ohjaajana.

Kiitämme Varhaiskasvatuksen käsikirjan artikkelien kirjoittajia ja niitä, jotka ovat osallistuneet tämän työkirjan tehtävien laadintaan.

Toivotamme kaikille varhaiskasvatustyötä tekeville ja siitä kiinnostuneille lukijoille antoisia lukuhetkiä ja innostavia keskusteluja Varhaiskasvatuksen käsikirjan ja sen työkirjan parissa.

Tampereella ja Jyväskylässä 12. kesäkuuta 2014

Eeva Hujala, FT, dosentti
professori ja tutkija, Tampereen yliopisto

Leena Turja, KT, LTO
yliopistonlehtori, Jyväskylän yliopisto

Janniina Elo, KM, LTO
tohtoriopiskelija ja tutkija, Tampereen yliopisto

Piia Roos, KM, LTO
tohtoriopiskelija, Tampereen yliopisto